

عنوان مقاله : چارچوبی برای کاهش ریسک ناشی از تقلب داخلی

*داود نیک زاد

davoudnikzad@yahoo.com

فبرعلی بزدانی

صدیقه ساداتی

تقلب سالانه میلیون ها دلار به واحدهای تجاری ضرر وارد می کند و ابعاد هر سال در حال افزایش است.

در حال حاضر تقلب چه از نوع داخلی باشد و چه از نوع خارجی آن ، هزینه های هنگفتی بر اقتصاد جهان تحمل می نماید. بطوریکه در ایلات متحده و انگلستان و برخی از کشورهای آسیایی از میلیاردها دلار فراتر رفته است.

مروری بر کارهای انجام شده در زمینه تقلب حاکی از آن است که در مجتمع دانشگاهی توجه چندانی به امر تقلب داخلی نشده است . در حقیقت تلاش زیادی در زمینه بررسی ، شناسایی و جلوگیری از بروز ریسک تقلب داخلی صورت نگرفته است .

پرداختن به موضوع راه های کاهش خطر تقلب به عنوان یک تحقیق نشاندهنده اهمیت و اساسی بودن این موضوع است . تنها در سایه داشتن یک چارچوب و الگو موفق است که امر اجرا را آسان می کند . در این مقاله چارچوبی درمورد کاهش ریسک تقلب داخلی ارائه می شود . هسته مرکزی این چارچوب ، داده کاوی است .

واژه های کلیدی : تقلب ، پول شویی ، چارچوب ، تقلب داخلی ، کاهش خطر

مدرس دانشگاه علمی کاربردی سازه های سنگین مازندران *

مقدمه :

امروزه تقلب داخلی یک مسئله حائز اهمیت و مهم اقتصادی در دنیا محسوب می شود . جهان امروز شاهد توزیع منابع فراوان سازمان ها برای کنترل داخلی است . بنابراین باید چارچوب عملی برای جلوگیری از تقلب داخلی ارائه گردد. علاوه بر هزینه هایی که در ذات تقلب داخلی وجود دارد هزینه هایی که برای جلوگیری از بروز آن مدل نظر قرار می گیرد به شازمان ، اقتصاد و تجارت صدمات زیادی وارد می کند . شبکه های جهانی حسابرسی در این زمینه فعالیت های گسترده ای انجام داده اند که نشان می دهد که به رسوابی های عظیمی منجر شد . بررسی ادبیات تحقیق نشان می دهد که تقریبا هیچ توجیهی به این موضوع مهم نشده است . عدم ارائه چارچوب مفهومی برای تقلب داخلی در ادبیات تحقیق احساس می شد علیرغم آنکه هزینه های تقلب داخلی وجود داشت .. هدف این مقاله آن است که یک چارچوبی برای کاهش ریسک تقلب داخلی ارائه نماید . در این مقاله ابتدا به تعریف و تبیین تقلب ، ویژگی ها، اهمیت و طبقه بندی انواع تقلب ، هزینه های تقلب راههای جلوگیری از تقلب ..... پرداخته می شود .

تعریف تقلب و ویژگی های آن :

تقلب یعنی ناراستی ، دور رویی ، مکر ، حیله ، نیرنگ و خیانت ، نفاق و نادرستی (دهخدا ۱۳۴۲ . ص ۸۴۸)

تعریف انجمن بازارسان تقلب^۱: استفاده یک فرد از موقعیت شغلی اش برای کسب منافع شخصی با

استفاده غیر مجاز از منابع سازمانی

در فرهنگ لغت امریکایی تقلب یعنی یک اقدام تعمدی فریبنده بمنظور کسب منافع نامشروع

تقلب ، اقدام فرد یا افراد بانیت و قصد عمدى برای بی بهره کردن دیگران از رسیدن به ارزش (دویا ۲۰۰۰)

تقلب عملی است که با تاکید و قصد با گول زندگی توأم است (والز ۲۰۰۵)

ویژگی های تقلب :

۱. نقض قانون : مسؤولیت مباشرتی کارمند در برابر کارفرما نقض می شود .

۲. فعالیت پنهان : پنهانی انجام می شود و کتمان می گردد .

۳. فعل عمدى : به قصد نفع مستقیم یا غیر مستقیم انجام می شود .

۴. پیامد منفی : برای سازمان و جامعه پیامد منفی دارد .

اهمیت پرداختن به تقلب :

تقلب مسئله بسیار مهمی است زیرا دارای ماهیت پنهانی است ، به تخریب اعتماد عمومی منجر می شود ، تقلب یک مسئله فراگیر و جهانی است . و اینکه دارای پیامد منفی مالی و غیرمالی دارد .

براساس آماری که انجمن بازارسان تقلب ارائه نمودند (سال ۲۰۰۹) در اروپا ۸۳٪ ، در امریکا و آفریقا ۸۷٪ و بزریل ۹۰٪ از شرکت های انتفاعی و غیر انتفاعی (دولتی) از تقلب متاثر شده اند که در این میان بنگاه هایی که در زمینه ارتباطات فعالیت می کردند ۴۶٪ و شرکتهای شیمیایی ۱۵٪ به ترتیب بالاترین و پایین ترین سطح تحت تاثیر تقلب قرار داشتند . از مجموع گزارش های واصله مربوط به تقلب ۳۷٪ مربوط به شرکت های دولتی و ۳۱٪ شرکت های بورسی و مابقی از شرکت های خصوصی اند .

تقلب دارای پیامدهای منفی مالی و غیر مالی دارد که به ترتیب پیامدهای منفی مالی تقلب شامل : اندازه گیری هزینه واقعی تقلب غیرممکن است زیرا : ۱. تقلب ماهیتا یک امر پنهانی است .

۲. برخی تقلب ها هرگز کشف نمی شوند .

۳. برخی تقلب های کشف شده بدلا لیل مختلف گزارش نمی شوند یا رسمای پیگیری نمی شوند .

۴. سازمان و نهاد رسمی برای جمع آوری اطلاعات وجود ندارد

۵. آمار و برآوردها همه ماجرا را نشان نمی دهند . مثلا بر اساس آمار منتشره در ایالات متحده که توسط بازرسان تقلب ، از مجموع ۱۸۲۲ تقلب کشف شده ، میانه تقلب ها ۱۶۰۰۰ دلار بوده است .

بطور میانگین ۳۰٪ از تقلب ها منجر به زیان ۵۰۰۰۰ دلاری و ۲۵٪ از موارد منجر به زیان های بیش از ۱۰۰۰۰۰ دلار شده است (انجمن بازرسان تقلب ۲۰۱۰)

پیامدهای غیر مالی تقلب :

تقلب منجر به کاهش روحیه کارکنان ، اعتبار و برنده محصول ، قیمت هر سهم و..... شده است (موسسه حرفه ای کار ۲۰۰۹)
طبقه بندی تقلب :

تقلب را از دیدگاه های مختلف طبقه بندی می کنند . یک روش برای طبقه بندی تقلب آن است که آنها را به دو دسته داخلی و خارجی تقسیم نماییم (یعنده کوئیست و بولونا ۱۹۹۵) . این تقسیم بندی با توجه دیدگاه سازمانی مدنظر است که بر اساس آن در داخل و خارج شرکت را قربانی خواسته هایشان می کند . تقلب خارجی توسط عواملی مانند فروشنده‌گان ، عرضه کنندگان و پیمانکاران بوجود می آید در حالی که کارمند یا یک مدیر حال دستبرد زدن است .

آنچه که در این مقاله قابل ملاحظه است آن است که تقب خارجی مبنای طراحی چارچوب کاهش ریسک تقلی داخلی است . اگرچه می توان دستکاری در صورتحساب ها و مدارک حسابداری برای مطلوب نشان دادن سود به استفاده کنندگان را یک تقلب دانست اما واضح ترین مثال می توان گفت که وقتی یک کارمند با یک فروشنده تبانی می کند یک تقلب داخلی رخ داده است .

پول شویی ^۱

پول شویی ، جریان پنهان سازی در آمدهای غیرقانونی و مجرمانه است . با توجه به تعاریف مندرج در منابع حقوقی و اقتصادی ، باید گفت پول شویی فرآیندی است که در طی آن در آمدهای غیرقانونی را قانونی جلوه می دهند و به تعبیری دیگر به معنای قانونی کردن در آمدهای غیرقانونی ، مشروع کردن پول های نامشروع یا تطهیر پول های حرام و یا تبدیل (Camdessus, 1998)

آثار منفی اقتصادی پول شویی

۱. تضعیف بخش خصوصی

۲. تضعیف یکپارچگی و تمامیت بازارهای مالی

۳. کاهش کنترل دولت بر سیاست های اقتصادی

۴. اختلال و بی ثباتی در اقتصاد

راههای مقابله با پدیده پول شویی :

الف. کنترل های ارزی

ب. اعمال نظارت

ج. وصول مالیات

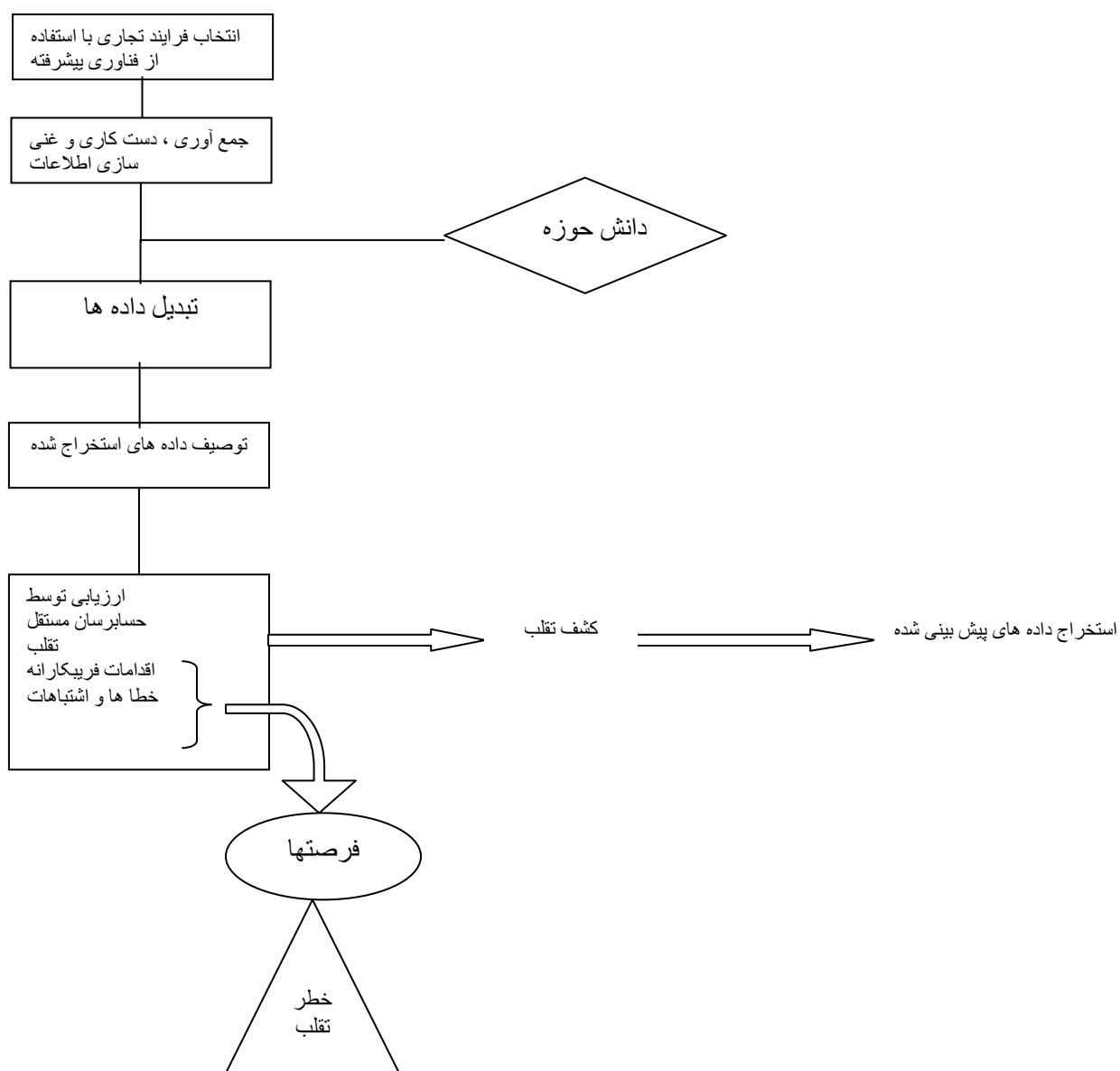
د. تهیه گزارش های آماری

(IFR) معرفی چارچوب کاهش خطر تقلب داخلی ^۲

تقلب داخلی با کنترل داخلی سروکار دارد . کنترل داخلی در یک چارچوب مناسب زیر بیان می شود . کنترل داخلی ، مجموعه سیاست ها و روش هایی که مدیریت واحد اقتصادی برای دستیابی به هدف خود بکار می گیرد (اصول حسابرسی ، جعفری ، ص ۲۶۴) . دستیابی به اهداف واحد تجاری در گذر لر شگری مالی و رعایت قوانین و مقررات ، علاوه بر موثر بودن کنترل های داخلی یک واحد تجاری ، به عوامل دیگری همچون کارایی تصمیمات مدیریت ، فعالیت های شرکت رقیب و برخی عوامل خارجی دیگر وابسته است . کنترل داخلی را

اقدامات واحد تجاری برای جلوگیری از تقلب کارکنان نیز می‌نامند (سازمان حسابرسی نشریه ۸۷، ص ۱۹۷) . جهت تبیین این چارچوب باید از پژوهش‌های انجام شده و تجربیات عملی استفاده نمود . در این چارچوب به دو عامل حیاتی اشاره می‌شود . آنها عبارتند از :

- ۱ . بر آن نوع تقلب داخلی که معمولاً شامل داده‌های رها شده و بدون نظارت است
- ۲ . نوع دوم بر کاهش ریسک تقلب بجای کشف تقلب تاکید می‌شود . چارچوب ریسک تقلب داخلی بصورت زیر معرفی می‌شود :

مراحل مختلف چارچوب عبارتند از :

۱. انتخاب فرآیند تجاری با فن آوری اطلاعات پیشرفته^۴

این چارچوب با انتخاب یک فرآیند تجاری که شامل یک فن آوری اطلاعات پیشرفته آغاز می‌گردد. یک سازمان باید آن فرآیند تجاری را انتخاب نماید که فکر می‌کند که برای شرکت ارزشمند است. این انتخاب از جوانب مختلف می‌تواند موجبات انگیزش را فراهم آورد مانند یک فرآیند تجاری که می‌تواند دارای یک جریان نقدی زیادی باشد، استفاده از فن آوری پیشرفته ممکن است زمینه‌های تقلب را برای کارکنان فراهم آورد. بنابراین انتخاب یک فرآیند تجاری مناسب همراه با فن آوری، نقطه شروع مناسبی برای مقابله با این جریان تقلب باشد.

۲. جمع آوری اطلاعات، دستکاری و ادغام^۵

منظور در این مرحله داده‌ها باید جمع آوری، دستکاری و برای پردازش بیشتر آماده می‌شود. منظور از دستکاری داده‌ها، پالایش داده‌ها، ادغام داده‌های مرتبط بهم، انتقال داده‌ها جهت تفسیر و ارزش گذاری آن می‌باشد.

۳. تبدیل داده‌ها^۶

در مرحله سوم داده‌های عملیاتی به داده‌های رفتاری ترجمه و تبدیل خواهد شد.

۴. توصیف داده‌ها^۷

هسته چارچوب پس از بکارگیری این مرحله تشکیل می‌شود زیرا داده‌ها از حالت خام خارج و به رفتار تبدیل می‌شود.

۵. انجام حسابرسی توسط افراد مستقل^۸

محققان باید یک الگوی قابل شناسایی ای که در بند اول (فرآیند تجاری انتخاب شده) است. ارزیابی مشاهدات می‌تواند بینش جدیدی و تازه‌ای در فرآیند تجاری بدست دهد. بعنوان یک قاعده کلی، افراد همیشه بدنیال ارزش‌های بی نهایت اند. مشاهدات ممکن است گول زننده باشد. بنابراین در بررسی نتایج باید منطقی عمل کرد.

^۴. Select business process with advanced IT
^۵. Data collection ,manipulation and merging of data
^۶. Transformation of data
^۷. Descriptive of data

نتیجه گیری

در این مقاله کاهش تقلب داخلی نقش اصلی را بازی می کند . برای این منظور ، سعی شده تا بطور کلی تمامی زوایای تقلب بررسی گردد. بطوریکه تقلب تعریف ، دسته بندی ، هزینه هایی که بر اثر وجود تقلب بویژه تقلب داخلی هم از جنبه دانشگاهی و هم از منظر تجربی مورد بررسی قرار گیرد . در ادامه چارچوبی برای کاهش ریسک ناشی از تقلب داخلی ارائه شده که در گام اول به جمع آوری داده ها و در نهایت به بازبینی و حسابرسی منجر شده است . برای دستیابی به ساختار مناسب این چارچوب نیاز داشتیم تا از محیط تجاری نیز بهره برداری شود .

دارای ۴ عامل است . آنها شامل ۱: . تمرکز چارچوب بر کاهش ریسک تقلب داخلی است IFR چارچوب

۲. هسته مرکزی ریسک تقلب داخلی ، تکنیک ها و فنون استخراج داده هاست (داده کاوی)
۳. چارچوب شامل توصیف فنون استخراج داده هایی که در مقابل با فنون قابل پیش بینی در رابطه با تقلب خارجی وجود دارد .

منابع و مأخذ :

۱. جعفری ، علی ، (۱۳۸۷) ، **أصول حسابرسی** ، جلد اول ، انتشارات فرهنگ زبان تهران
۲. سازمان حسابرسی (۱۳۸۵) ، **اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی**، آین رفتار حرفه ای ، چاپ ششم ، کمیاه فنی سازمان حسابرسی تهران
۳. قرامکی ، احمد فرامرز (۱۳۸۲) ، **اخلاق حرفه ای**

References:

- 1.ABIDOGUM, O . A (2005) : “ Data mining , fraud detection and mobile telecommunications. : Call pattern analysis with unsupervised neural network” PhD thesis , University of the Western Cape ,Cape Town , South Africa.
- 2 . ALBRECHT , W.S: HOWE, K.R: ROMNEY ,M.B(1984): Deterring Fraud . The internal Auditor s Perspective. Institute of Internal Auditors Research Foundation . Florida
- 3 . ACFE(2006) ACFE Report to the nation on occupational fraud and abuse .Technical report . Association of Certified Fraud Examiners. Texas .
- 4 .BOKOGNA, G: LINDQUIST,R.(1995) :Fraud Auditing and Forensic Accounting . John Wiley & Sons .New Jersey .
- 5 . DAVIA,H.R.COGGING,P: WIDEMAN.J: KASTAINTIN ,J.(2000)Accountant s Guide to Chichester.UK .Fraud Detection and Control (Second Edition) . John Wiley & Sons.
- 6 . WELLS, J. (2005): Principles of Fraud Examination. John Wiley & Sons. Chichester.UK